

Frankrike

Medlemsstaternas lagstiftning - Frankrike

I det här avsnittet hittar du en översikt över de olika rättskällorna i Frankrike.

Rättskällor

Den franska rätten består väsentligen av skriftliga regler som man kallar för **rättskällor**. Det kan vara regler som antagits av stater eller mellan stater, eller på nationell nivå, men även nationella eller internationella domstolars rättspraxis samt regler som fastställts på lokal nivå, exempelvis kommunala förordningar, eller av yrkessammanslutningar, t.ex. läkarsamfundet, regler som medborgarna bestämt inbördes, t.ex. kollektivavtal eller kontrakt, och slutligen även sedvanor.

Det samlade regelverket ordnas enligt en **normhierarki**. Detta innebär att en ny regel

- måste vara förenlig med äldre regler på högre nivåer,
- kan ändra äldre regler på samma nivå,
- upphäver regler på lägre nivå som strider mot den.

Internationella rättskällor

Mellanstatliga traktater och överenskommelser

För att en traktat ska träda i kraft i Frankrike måste den ha ratificerats eller godkänts samt offentliggjorts. Vissa traktater **tillämpas direkt** i den franska rättsordningen medan andra måste **införlivas** genom en intern norm.

EU-rätten

Med EU-rätten avses de regler som fastställts av Europeiska unionens institutioner. Det kan handla om rekommendationer, yttranden, förordningar, beslut och direktiv.

Nationella rättskällor

Konstitutionella regler

- Konstitutionen av den 4 oktober 1958.
- Ingressen till konstitutionen av den 27 oktober 1946 samt förklaringen om människans och medborgarens rättigheter av den 26 augusti 1789 och de grundläggande principer stadfästa i Frankrikes lagar till vilka denna ingress hänvisar.
- De grundläggande lagar (*lois organiques*) som lades fram för Författningsdomstolen (*Conseil constitutionnel*) innan de promulgerades och som är avsedda att komplettera konstitutionen.

Lagstiftningsregler

Lagarna, som antas av parlamentet, är underordnade konstitutionen. Författningsdomstolen kontrollerar på begäran om lagar är **förenliga med konstitutionen** innan de promulgeras. De som kan begära att detta ska ske är presidenten, premiärministern, nationalförsamlingens talman, senatens talman, 60 ledamöter av nationalförsamlingen tillsammans och 60 senatorer tillsammans.

Författningsdomstolen kan dessutom efter hänvändelse från Högsta förvaltningsdomstolen (*Conseil d'État*) eller kassationsdomstolen pröva om en gällande lag ska upphävas. Detta kan ske på begäran av en part i en rättegång där denna lag tillämpas som hävdar att den inte överensstämmer med de rättigheter och friheter som konstitutionen garanterar.

Enligt artikel 55 i konstitutionen har mellanstatliga traktater som ratificerats av Frankrike företräde framför lagar. Om en lag förefaller vara oförenlig med en traktat, oavsett om traktaten är äldre eller nyare än lagen, ska förvaltningsdomstolar och allmänna domstolar därmed avstå från att tillämpa den lagen.

Förordningsregler

1. Regeringsförfordningar (*ordonnances*)

Enligt artikel 38 i konstitutionen får **regeringen** av parlamentet begära befogenhet att för genomförandet av sitt program och under begränsad tid vidta åtgärder som egentligen tillhör lagarnas område. Regeringsförfordningar är av förordningskaraktär tills de ratificerats av den lagstiftande församlingen och kan därmed bestridas vid förvaltningsdomstol. Regeringsförfordningar är av förordningskaraktär fram till dess de ratificerats av den lagstiftande församlingen och kan därmed bestridas vid förvaltningsdomstol.

3. Övriga förfordningar

Övriga förfordningar tillhör **olika kategorier beroende på vilken myndighet som utfärdar dem**:

1. Dekret (*décrets*) utfärdas av presidenten och premiärministern (dekret som antas vid kabinettssammanträde eller efter konsultation av Högsta förvaltningsdomstolen (*Conseil d'État*) kan bara ändras enligt samma ordning).
2. Förfordningar (*arrêtés*) utfärdas av ett eller flera ministerier.
3. Kungörelser (*décisions réglementaires*) utfärdas av utlokaliserade statliga myndigheter (prefekt, borgmästare osv.) eller decentraliserade myndigheter (kommun, departement, region).

5. Kollektivavtal

I arbetslagen (*Code du travail*) fastställs allmänna regler för arbetsvillkor. Inom den ramen förhandlar sedan den privata arbetsmarknadens parter (arbetsgivare och fackföreningar) fram avtal och överenskommelser. Kollektivavtal (*conventions collectives*) fastställer samtliga arbetsvillkor och sociala garantier som gäller för löntagarna i den berörda gruppen (skrothantering och återvinning, bostäder för unga arbetstagare, tilläggspension osv.). Däremot avser **kollektivöverenskommelser** (*accords collectifs*) bara ett specifikt område (löner, arbetstid osv.). Kollektivavtal och kollektivöverenskommelser kan slutas på branschnivå (samtliga företag som ägnar sig åt en viss verksamhet inom ett visst geografiskt område), företagsnivå eller driftställesnivå. Ett kollektivavtal kan "utvidgas" av arbetsmarknadsministern eller jordbruks- och fiskeministern så att det gäller alla enheter inom den berörda branschen.

Rättspraxis från allmänna domstolar och förvaltningsdomstolar

Rättspraxis kan härröra dels från allmänna domstolar och dels från förvaltningsdomstolar. I det förstnämnda fallet utgör den en tolkning av lagstiftningen, men är i princip bara tillämpligt på ett enskilt mål. Förvaltningsrättslig rättspraxis är överordnad förvaltningsnivån, i så måtto den kan leda till att en förordning ogiltigförklaras, men underordnad lagstiftningsnivån.

Institutionell ram

Lagstiftningsprocessen i Frankrike

Man skiljer mellan **propositioner** (*projets de loi*), som tillkommer på regeringens initiativ och föredras vid ett kabinettssammanträde av en minister, och **motioner** (*propositions*), som tillkommer på parlamentets initiativ. Propositioner och motioner läggs fram för nationalförsamlingen eller senaten. Propositioner och motioner läggs fram för nationalförsamlingen eller senaten.

Därefter behandlas lagtexten av parlamentet. Den antas när den har godkänts på samma villkor av båda kamrarna.

Vid meningsskiljaktigheter mellan kamrarna sammankallas ett gemensamt utskott med lika representation. Utskottet består av sju ledamöter av nationalförsamlingen och sju ledamöter av senaten. Regeringen kan skynda på förlikningsförfarandet genom att förklara den berörda texten för brådskande. Då kan ett gemensamt utskott tillsättas redan efter första behandlingen.

Lagtexten promulgeras (dvs. undertecknas) av presidenten inom 15 dagar efter det att den text som parlamentet antagit har översänts till regeringen. Under den perioden kan presidenten kräva att texten ska behandlas på nytt, och den kan hänskjutas till Författningsdomstolen (*Conseil constitutionnel*) för kontroll av att den är förenlig med konstitutionen. När en lag väl har **promulgerats** träder den i kraft när den har offentliggjorts i franska statens officiella tidning (*Journal officiel*).

Offentliggörande av lagar och förfordningar

För att vara bindande måste lagar och förfordningar **bringas till medborgarnas kännedom**. Rättsakter som avser enskilda måste delges de berörda, och rättsakter av förordningskaraktär måste offentliggöras.

Reglerna om ikraftträdande för lagar och förordningar ändrades genom regeringsförordning nr 2004-164 av den 20 februari 2004 med effekt den 1 juni 2004.

Från den dagen föreskrivs i artikel 1 i civillagen (Code civil)– såvida något annat inte anges – att **texterna ska träda i kraft dagen efter det att de har publicerats i den officiella tidningen**.

Ikraftträdande samma dag som offentliggörandet gäller dock i brådskande fall dels för lagar där detta föreskrivs i promulgationsdekretet, dels för administrativa rättsakter där regeringen beordrar detta genom en särskild bestämmelse.

I den **officiella tidningen** offentliggörs utöver **dekret** även **rättsakter av förordningskaraktär** som antagits av behöriga statliga myndigheter på nationell nivå (ministerförordningar, rättsakter antagna av självständiga förvaltningsmyndigheter osv.). Ministerförordningar offentliggörs dessutom ofta även i ministeriernas officiella bulletiner.

För att en rättsakt ska få offentliggöras enbart i den officiella bulletinen måste de berörda vara en ytterst specifik kategori (väsentligen ministeriets tjänstemän och övriga anställda).

För **rättsakter som antas av lokala myndigheter** finns det särskilda villkor för offentliggörande. Dessa rättsakter publiceras inte i den officiella tidningen.

Cirkulär och instruktioner saknar i princip förordningskaraktär. Deras funktion är enbart att ge förvaltningen anvisningar om hur lagar och dekret ska tillämpas eller hur vissa bestämmelser ska tolkas.

För att kunna tillämpas måste de offentliggöras på en webbplats som premiärministern inrättat för detta ändamål (dekret 2008-1281 av den 8 december 2008). Det normala sättet att offentliggöra dem är att införa dem i ministeriernas officiella bulletiner. Bara de viktigaste cirkulären offentliggörs i den officiella tidningen.

Rättsdatabaser

De **offentliga rättsdatabaserna** i Frankrike är offentligt tillgängliga på internet inom ramen för en offentlig tjänst (SPDDI) som instiftades genom [☞ dekret nr 2002-1064 av den 7 augusti 2002](#) ([☞ engelsk version](#))

Systemet förklaras ingående i den [☞ förklarande anmärkningen](#) om återanvändning av uppgifter som är tillgängliga via [☞ Légifrance](#).

[☞ Légifrance](#) består av följande delar:

- Lagar (inklusive "balkar") och förordningar i konsoliderad version (**databasen "Legi"**).
- Handlingar i den lydelse de hade vid offentliggörandet i den officiella tidningens avdelning för lagar och dekret (**databasen "Jorf"**).
- Utvidgade nationella kollektivavtal (**databasen "Kali"**).
- Beslut av Författningsdomstolen (*Conseil constitutionnel*) (**databasen "Constif"**).
- Domar meddelade av Högsta domstolen (*Cour de cassation*) och appellationsdomstolarna (*cours d'appel*) (**databasen "Cass"** för de domar som offentliggjorts i bulletinen, **databasen "Inca"** för dem som inte offentliggjorts, **databasen "Capp"** för appellationsdomstolarnas domar).
- Beslut av Högsta förvaltningsdomstolen (*Conseil d'Etat*) och domstolen för prövning av behörighetskonflikter mellan allmän domstol och förvaltningsdomstol (*Tribunal des conflits*), beslut av appellationsdomstolar för förvaltningsmål (*cours administratives d'appel*) och ett urval av beslut av förvaltningsdomstolar (*tribunaux administratifs*) (**databasen "Jade"**).
- Protokoll över diskussioner i den nationella kommissionen för IT och medborgerliga fri- och rättigheter (CNIL) (**databasen "CNIL"**).

Även andra webbplatser omfattas av tjänsten SPDDI. Webbplatserna för följande institutioner är tillgängliga antingen direkt eller via [☞ Légifrance](#):

- [☞ Revisionsrätten](#) (*Cour des comptes*) – finansdomstolarnas beslut.
- Alla ministerierna – deras officiella bulletiner.
- Skattestyrelsen (*Direction générale des impôts*) – [☞ skattedokumentation](#).
- Utrikesministeriet – mellanstatliga överenskommelser (databasen [☞ Pacte](#)).

Information om villkoren för att hämta och återanvända uppgifter från denna andra kategori finns på varje enskild webbplats.

På Légifrance kan man också hitta en [katalog över de databaser](#) som räknas upp ovan.

Även [prislistan för Légifrance-licenser](#) finns tillgänglig där.

Databaser

Nedan redovisas en icke-uttömmande förteckning över rättsliga databaser:

- Databasen [LEGI](#) innehåller lagar (inklusive "balkar") och förordningar i konsoliderad version.
- Databasen [JORF](#) innehåller handlingar i den lydelse de hade vid offentliggörandet i den officiella tidningens avdelning för lagar och dekret.
- Databasen [KALI](#) innehåller utvidgade nationella kollektivavtal.
- Databasen [CONSTIT](#) innehåller beslut av Författningsdomstolen (*Conseil constitutionnel*).
- Databasen [JADE](#) innehåller beslut av Högsta förvaltningsdomstolen (*Conseil d'Etat*) och domstolen för prövning av behörighetskonflikter mellan allmän domstol och förvaltningsdomstol (*Tribunal des conflits*), beslut av appellationsdomstolar för förvaltningsmål (*cours administratives d'appel*) och ett urval av beslut av förvaltningsdomstolar (*tribunaux administratifs*).
- Databasen [CNIL](#) innehåller protokoll över diskussioner i den nationella kommissionen för IT och medborgerliga fri- och rättigheter (CNIL).

Rättspraxis från [Högsta domstolen](#) (*Cour de cassation*) finns tillgänglig via domstolens webbplats.

Det finns en webbtjänst där man kan beställa [Högsta domstolens domar](#), och vissa av [Högsta domstolens domar översätts](#) till engelska, arabiska och mandarinkinesiska.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 13/12/2016